

SAVREMENA DIPLOMATIJA

Prof. dr David Dašić, *Savremena diplomatija*, Multidisciplinarni centar za podsticanje integracionih procesa i harmonizaciju prava, Privredni savetnik d.o.o, Beograd, 2008, 529 str.

Prof. dr David Dašić nakon diplomiranja na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Beogradu, magistrirao je i doktorirao na Pravnom fakultetu istog Univerziteta. Biran je za docenta, vanrednog i redovnog profesora. Predavao je Ekonomsku politiku na Pravnom fakultetu u Beogradu, Kragujevcu i Podgorici.

Bio je savetnik Predsedništva SFRJ, ambasador SR Jugoslavije u Brazilu, generalni konzul SFRJ u Njujorku i šef Trgovinske misije Crne Gore u Vašingtonu, a i predsednik jugoslovenskog dela Stalne komisije za korišćenje nuklearne energije u miroljubive svrhe pri SEV-u u Moskvi. U Saveznom ministarstvu obavljao je dužnosti zamenika šefa Sektora za ekonomsku bilateralu i pomoćnika šefa sektora za multilateralu, i to u zvanju ambasadora. Bio je član ili šef brojnih delegacija na multilateralnim pregovorima i razgovorima. U tom svojstvu držao je predavanja na više univerziteta u SAD i Brazilu i uzimao učešća na međunarodnim skupovima.

Nakon prestanka bavljenja diplomatijom predavao je Principe ekonomike i Ekonomsku diplomatiju na Pravnom fakultetu Univerziteta Union u Beogradu, Međunarodnu ekonomiju na Fakultetu za trgovinu i bankarstvo BK u Beogradu, Osnove diplomatije i Savremenu diplomatiju na Fakultetu humanističkih nauka u Novom Pazaru, departman u Beogradu, i, po pozivu, na drugim fakultetima u zemlji i okruženju. Bio je i dekan Fakulteta za menadžment malih i srednjih preduzeća u Beogradu.

Autor je brojnih objavljenih i drugih radova iz oblasti međunarodnih ekonomskih odnosa i diplomatije. Među najnovije spadaju *Tržišna ekonomija*, 2001; *Diplomatija – ekonomska multilatera i bilateralna*, 2003; *Principi ekonomike*, 2005. i *Principi internacionalne ekonomije*, 2007. Kongresna biblioteka SAD sadrži pet njegovih knjiga, deset knjiga koje je recenzirao ili im bio redaktor i više knjiga u kojima su citirani njegovi radovi.

Član je Naučnog društva ekonomista Srbije, Foruma za međunarodne odnose i Srpsko-američkog centra (koji je transformisan u Centar za nacionalnu strategiju) u Beogradu.

Prema Uvodnim napomenama autora (str. iii), knjiga je pisana pre svega sa intencijama da posluži kao nastavno sredstvo i literatura na visokoškolskim ustanovama sa nastavom diplomatije i međunarodnih odnosa i da popuni postojeću prazninu u domaćoj literaturi.

Umesto predgovora, prezentirana su razmišljanja nobelovca Ive Andrića o diplomatiji i diplomatama (str. 1-3).

Ovo delo sastavljeno je iz tri dela. U prvom delu (str. 7-125) obrađuju se pojam diplomatije, organizacija spoljnih poslova, bilateralna i multilateralna diplomatija i diplomatska profesija, a posebna pažnja se poklanja međuzavisnosti diplomatije, prava, spoljne politike i diplomatama i sile u savremenim međunarodnim odnosima. Diplomacija se određuje kao „skup znanja, obdarenosti, sposobnosti i umešnosti u vođenju razgovora i pregovora o pitanjima spoljne politike subjekata međunarodnog prava, kao i vođenja aktivnosti u razvijanju međunarodnih odnosa“. Ona je „specifičan zanat (profesija) koji se uči, izučava i usavršava kao svaki drugi, veština koja se stiče vremenom, radom i iskustvom, za šta je potrebna i odgovarajuća prirodna obdarenost“ (str. 17).

Drugi deo (str. 129-232) posvećen je obradi oblicima savremenog diplomatskog opštenja: komuniciranje (obaveštavanje) unutar i izvan diplomatske službe, diplomatsko pregovaranje (razgovori i pregovori), diplomatsko lobiranje i zloupotrebe diplomatije u špijunske svrhe. Jedan od stavova autora je da „u realnom političkom životu savremenog sveta, pa samim tim i u obaveštajnom i diplomatskom poslu, ne postoje večiti neprijatelji ili prijatelji, večita mržnja ili ljubav – večiti su samo interesi. Sve političke vrednosti, osim interesa, podložne su stalnim promenama“ (str. 299).

U trećem delu (str. 269-426) obrađene su forme tradicionalne diplomatije (politička, samit, šatl, vojna, kulturno-informativna i saradnja sa dijasporom), a posebno najvažniji oblici nove diplomatije (regionalna, ekonomska, korporativna i globalna diplomatija). Ističe se da su danas autentični ekonomski interesi postali alfa i omega savremene diplomatije i međunarodnih odnosa u celini. Predviđa se da je „budućnost sveta ... na strani globalnih korporacija. One na svet gledaju kao na globalni prostor.“ Te korporacije su „ekonomska budućnost i Srbije i čitavog regiona zapadnog Balkana. A u 'korporativnoj' Srbiji će sve veći značaj i ulogu, pa i političku, imati korporativna diplomatija i korporativne diplomate – novi profil diplomatije budućnosti“ (str. 379). Zaključuje se da će „spoljnopolitička efikasnost pojedinačne nacionalne diplomatske službe direktno ... zavisi od stepena njene globalizovanosti, odnosno prilagođenosti globalnim promenama i trendovima“ (str. 426).

Umesto pogovora, prezentiraju se pojedini stavovi Ive Andrića koji se odnose na dodire sa strancima. Slede prilozi: Bečka konvencija o diplomatskim odnosima, Bečka konvencija o konzularnim odnosima i Zakon o spoljnim poslovima Srbije. Na kraju su spiskovi literature i veb-sajtova, vrlo pozitivne recenzije prof. dr Ljubiše S. Adamovića (Beograd), prof. dr Radovana Vukadinovića (Zagreb), prof. dr Čedomira Štrbca (Beograd) i dr Đorđa Lopičića (Beograd), lista skraćenica i beleška o autoru (str. 427-501).

Autor iznosi pojedina sopstvena iskustva i saznanja koja je stekao za vreme višegodišnje diplomatske službe (koja je ukratko prikazana u fusnosti broj 1 ovog prikaza), i to – kao i ostale sadržinske elemente knjige

– vrlo tečnim i jasnim stilom izražavanja. Iznesene ocene su zasnovane na argumentima, podacima i činjeničnoj građi. U stvaranju knjige korišćena je referentna klasična i savremena strana i domaća literatura, značajni veb-sajtovi, a i adekvatni i prilagođeni elementi iz autorovih prethodno objavljenih radova. U knjizi se pozivaju čitaoci da iznose kritička zapažanja, koja će sa najvećom pažnjom i zahvalnošću biti uzeta u obzir u toku pripreme narednog izdanja ove knjige. Jedna od takvih sugestija mogla bi se sastojati u sastavljanju stvarnog i imenskog registra, koji bi omogućili čitaocima lakše snalaženje u okviru ovog vrlo atraktivnog i vrednog dela koje će biti korisno ne samo studentima diplomatije i međunarodnih odnosa, već i predavačima, kreatorima spoljne politike, onima koji učestvuju u njenom sprovođenju, a i ljudima koji imaju interesa za nju iz drugih razloga.

Zlatko ISAKOVIĆ